

**Espanya:
la independència de
Catalunya és l'arbre que
amaga el bosc de la lluita de
classe**

SUMARI

SUMARI	2
1. LA QÜESTIÓ NACIONAL A EUROPA	3
2. EL PROJECTE D'INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA	6
3. ELS PARTITS EN PRESÈNCIA.....	10
4. PER UNA POSICIÓ AUTÒNOMA DEL PROLETARIAT	13

Date	Noviembre 2017
Auteur	Robin Goodfellow
Version	V 1.0

---

1. La qüestió nacional a Europa

La perspectiva de creació de nous petits estats a Europa no es favorable als interessos del proletariat. Enlloc d'anar cap a una major unificació dels territoris, dels mercats, de les legislacions sobre el treball, de les condicions de producció, assistiríem a un major trossejament, a la creació de noves fronteres, de noves monedes nacionals, de nous aparells d'estat amb tot el que això implica en termes de deducció per l'impost per alimentar burocràcies y forces de repressió.

D'altra banda, en el cas que tal creació pogués posar fi a l'opressió d'una nació per una altra, obre la perspectiva d'una major democràcia, a l'alliberar al proletariat d'una qüestió que és un obstacle per la seva emancipació. Després de 1871, que ha marcat l'apogeu del moviment de reunificació (unitats alemanya i italiana), el nombre d'estats a Europa no ha parat de créixer. La fi dels imperis otomà, austro-húngar, rus y alemany després de la primera guerra va conduir a la creació de nombroses nacions. La caiguda de la URSS, que havia reconstruït en part l'imperi rus després de la segona guerra mundial ha relançat aquest procés.

Les reorganitzacions polítiques i geogràfiques sortides de la caiguda dels falsos socialismes de l'Est han doncs portat a la creació de nous estats a Europa : Sèrbia, Croàcia, Eslovènia, Montenegro, Bòsnia-Herzegovina, Macedònia, Kosovo, Letònia, Lituània, Estònia, Bielorrússia, Ucraïna, Moldàvia, Eslovàquia, República txeca. No obstant, l'objectiu d'una gran part d'aquests estats –alguns dels quals no havien tingut mai una existència històrica- que es una condició fonamental per la seva viabilitat és la seva adhesió a la Unió europea o a la zona euro¹.

Pel marxisme, el principi del dret a l'autodeterminació no és un principi abstracte que pot aplicarse a qualsevol situació històrica i a qualsevol poble. Depèn de cada situació geohistòrica particular i ha d'inscriure's en la política del proletariat internacional. En el passat, per exemple, el partit proletari va denegar el dret a la nació tant als txecs com als eslaus del sud.

Així, l'expressió “dret dels pobles” no significa que qualsevol nacionalitat o minoria tingui la possibilitat històrica, en tot moment, de reivindicar i *a fortiori* obtenir la seva emancipació com a nació. Tot depèn de les circumstàncies històriques. Del costat del proletariat, el suport a donar o no a tals reivindicacions no prové tampoc de l'aplicació d'un principi abstracte, sinó que es desprèn d'una anàlisi de la situació que hagi de ser la més favorable al proletariat, com a classe del territori concernit i com a força internacional.

En el passat, Marx i Engels consideraven dos elements, que podien ser combinats entre ells. El primer concerneix l'efecte que podria tenir l'alliberament d'una nació sobre la nació dominant i els impactes sobre l'equilibri internacional. Així, la lluita dels irlandesos contra la principal potència capitalista, l'Anglaterra, o la constitució de Polònia, com a nació independent significativa, en el segle XIX, un afebliment del tsarisme, muralla de la reacció a Europa. El segon tracta del combat per la “conquesta de la democràcia”; al conquerir la república democràtica com a “darrer terreny de lluita” contra la burgesia, el proletariat elimina un obstacle en el camí de la seva autonomia com a classe i fa cada cop més evident l'antagonisme fonamental entre el capital i el treball, entre la burgesia i el proletariat.

---

¹ Pertanyen a la unió europea i a la zona euro : Txèquia, Eslovàquia, Eslovènia, Letònia, Lituània, Estònia. Alemanya es va reunificar amb la seva part oriental. Montenegro, candidat a la Unió europea, va adoptar l'euro unilateralment. Croàcia s'ha adherit a la Unió europea. Montenegro, Bòsnia-Herzegovina, Macedònia i Sèrbia són candidates a l'adhesió. Ucraïna i Moldàvia són potencials candidats però fan tractes amb Rússia.

Així, des del punt de vista del proletariat, es pot tenir o no aquest dret, com a nació; es pot decidir no utilitzar aquest dret (i acontentar-se, per exemple, amb una autonomia més àmplia, o decidir unir-se a un conjunt més vast); i al sí del conjunt nacional, el partit proletari pot jutjar que la solució d'un estat no ni propícia ni favorable als seus interessos i refusar prendre part a la solució nacional. Naturalment, la qüestió de la relació de forces, principalment a nivell internacional, és aquí primordial.

Tot al llarg de l'any 2017, en preparació del referèndum de l'1 d'octubre, s'han vist circular en nombroses webs i blogs independentistes, inclús anarquistes, el que és còmic, el text de Lenin de 1916 "La revolució socialista i el dret dels pobles a disposar d'ells mateixos"². Però hi ha una precisió important que fa Lenin quant a la diferència entre *disposar* d'aquest dret i *exercir-lo*.

« El dret de les nacions a disposar de sí mateixes significa exclusivament el seu dret a la independència política, a la lliure separació política de la nació que les oprimeix. Concretament, aquesta reivindicació de la democràcia política significa la completa llibertat de propaganda a favor de la separació i la solució d'aquest problema per la via d'un referèndum al sí de la nació que se separa. Així, aquesta reivindicació no té en absolut el mateix sentit que el de la separació, del trossejament, de la formació de petits estats. Ella no és més que l'expressió conseqüent de la lluita contra tota opressió nacional. *Quant més proper a la llibertat completa de separació sigui el regim democràtic d'un estat, més rares i febles seran, a la pràctica, les tendències a la separació, doncs els avantatges dels grans estats, des del punt de vista tan del progrés econòmic com dels interessos de la massa són indubtables, i augmenten contínuament amb el desenvolupament del capitalisme.* Reconèixer el dret d'autodeterminació no equival a reconèixer el principi de la federació. Es pot ésser un adversari resolt d'aquest principi i partidari del centralisme democràtic, però preferir la federació a la desigualtat nacional, com a única via que mena al centralisme democràtic integral. Es precisament des d'aquest punt de vista que Marx, tot i essent centralista, preferia la federació d'Irlanda amb Anglaterra a la subjecció forçada d'Irlanda pels anglesos" (subratllat per nosaltres)

Lenin lliga explícitament aquest dret a l'ampliació de la democràcia dins de l'estat, cosa que no va comprendre en absolut Rosa Luxemburg en la seva avaluació de la qüestió nacional. No es tracta doncs d'una qüestió abstracta, desconnectada de la lluita general per conquerir el "terreny de lluita" favorable al proletariat, sinó d'afavorir les millors opcions per llevar els obstacles a l'expressió de la seva autonomia de classe. Des d'aquest punt de vista, la creació d'un nou estat català constitueix una regressió pel proletariat de Catalunya i d'Espanya, però el no reconeixement del dret a exercir-lo crea un abscess de fixació duradora sobre la qüestió nacional que és igual de perjudicial a la lluita de classes.

Avui en dia, en tot el mon, el proletariat no disposa de cap expressió política autònoma. A tot arreu és a remolc dels partits burgesos o petit burgesos en sentit ample. Això no impedeix que una situació com la de Catalunya avui en dia, en ple cor d'Europa, no pugui resoldre's a cop de cites de Rosa Luxemburg i de "ni-ni". El record necessari de la posició internacionalista no es pot resumir en un vot pietós creuat d'indiferentisme. Es vulgui o no les "qüestions" catalana, flamenca o escocesa continuaran enverinant el clima polític i social, tan si provenen de reivindicacions legítimes com de càlculs més o menys pertinents de la burgesia europea per resoldre les qüestions derivades de la competència entre estats rivals.

En l'absolut, aquests nous estats podrien ser econòmicament viables. La major part de les vegades, les reivindicacions independentistes (Catalunya, País basc, Escòcia, Flandes belga,...³) emanen de regions que figuren entre les més riques de llurs països respectius o disposen d'una

² <https://www.marxists.org/francais/lenin/works/1916/01/19160100.htm>

³ El cas d'Itàlia del Nord és diferent.

renda associada a la producció de primeres matèries capaç d'afavorir l'acumulació del capital i d'assegurar les despeses degudes a l'estat, com el petroli en el cas d'Escòcia. No obstant, no es pot considerar la seva economia com una simple substracció del conjunt nacional al qual aquestes regions pertanyen. Les interrelacions amb les altres regions, els estats centrals i el conjunt que constitueix la Comunitat Europea, juguen un paper fonamental en la seva posició relativament més avantatjosa.

2. El projecte d'independència de Catalunya

Catalunya, amb un PIB de prop de 240 milers de milions d'euros (per 7,5 milions d'habitants), depassa Portugal (170 milers de milions d'euros per 10,3 milions d'habitants) o Grècia (162 milers de milions d'euros per 10,7 milions d'habitants). El PIB català representa el 19% del PIB espanyol⁴. En termes de PIB per habitant, Catalunya supera la resta d'Espanya, amb 26.900 euros anuals contra 23.000 (però el PIB/habitant és més elevat a Madrid). Pel joc dels transferents monetaris, en especial fiscals, l'estat central extreu a Catalunya 16 milers de milions d'euros, més del 6% del seu PIB⁵.

Aquesta situació objectiva és mobilitzada per una part del camp independentista per avançar dos arguments. El primer concerneix la viabilitat econòmica d'un estat independent, sobre la base del seu propi desenvolupament en la indústria i els serveis. El segon és el de considerar que la resta d'Espanya (amb la mediació del govern central de Madrid, però no només) s'aprofita del desenvolupament a Catalunya sense que aquesta regió autònoma en retiri compensació.

Paradoxalment, Catalunya està endarrerida, en termes de grans inversions, per exemple el TGV espanyol, l'AVE (Alta velocidad espanyola) ha arribat molt tard a regions clau com el País basc i Catalunya, tot centralitzant, "a la francesa" el tràfic cap a Madrid, en un país fortament descentralitzat⁶. És igualment freqüent sentir l'argument següent "Paguem impostos que van a Madrid i les autopistes són gratuïtes a tot Espanya, mentre que a casa nostra són de pagament i més mal mantingudes.

Així: "Espanya ens roba" és un eslògan que una part del camp independentista ha reït a ancorar al cap de nombrosos habitants de Catalunya, amb totes les classes confoses. Diem aquí habitants de Catalunya, perquè aquesta situació econòmica és també el resultat de l'explotació de nombrosos emigrants de l'interior vinguts de la resta d'Espanya, però també de fora d'Espanya: Amèrica del Sud, Àsia del Sud, Xina.

La regió de Catalunya, en especial a les grans ciutats, és una terra d'immigració, interna o externa, el que redueix el nombre d'habitants nascuts a Catalunya de pares catalans a uns 2 milions, sobre 7,5 milions d'habitants. La població a Espanya (més de 46 milions amb Catalunya) com la de Catalunya (prop de 7,5 milions d'habitants) ha atès un apogeu en el 2012; es tracta per una part dels efectes de la darrera gran crisi mundial que ha impulsat a molts d'entre ells, sobre tot homes, a emigrar. La població catalana està composta de prop d'1 milió d'estrangers. Dels 6,5 milions d'espanyols, el nombre d'habitants nascuts a Catalunya de pares catalans s'estima en uns 2 milions, o sigui, una minoria.

Mentre que a Espanya (Catalunya inclosa) com al conjunt d'Europa, el nombre de morts és superior al de naixements (408.000 naixences de les quals 75.000 de mare estrangera contra 409.000 morts) a Catalunya el saldo demogràfic segueix positiu.

---

⁴ No obstant, com ho mostra la fuga organitzada de grans empreses fora de Catalunya, una situació d'independència no seria una simple substracció del PIB català a la resta, amb la resta de factors iguals. Aquesta avaluació no té en compte els efectes d'intricació de l'economia regional i la de la resta del país. Sense comptar els efectes induïts per una eventual declaració unilateral d'independència, sobre el turisme, per exemple, que representa el 12% de l'economia a Catalunya.

⁵ Aquet càlcul, avançat per certes fraccions independentistes, és no obstant contestat. El diferencial només seria, en realitat, d'entorn de 4 milers de milions d'Euros.

⁶ http://www.liberation.fr/futurs/2017/07/24/tgv-une-fierte-espagnole-a-deux-vitesses_1585930

La població estrangera (no espanyola) és de l'ordre d'un milió de persones, entorn del 22 % de la població estrangera (de la qual 320.000 europeus, 250.000 africans, 200.000 americans del sud i del centre i 110.000 asiàtics). La població estrangera està sobrerrepresentada a Catalunya atès que representa el 22 % de la població estrangera, mentre que la població de Catalunya només és el 16 % de l'espanyola. En el 2016, dades provisionals, la població de Catalunya, a primer de gener de 2017, era de 7.441.176 habitants enfront de 7.408.290 al primer de gener de 2016. Hi ha doncs una represa des de 2015 del creixement de la població (idem per la resta d'Espanya) però el màxim de 2012 encara no ha estat atès. Com es descomposa aquest creixement de població, 32.886 persones?

Hi ha en primer lloc un saldo demogràfic natural positiu. En el 2016, dades provisionals, Catalunya ha enregistrat 67.909 naixements 7 dels quals 17.961 de mare estrangera⁸ per 62.761 morts⁹ dels quals 1.424 estrangers¹⁰. El saldo natural és doncs de 5.738. En aquest saldo natural, la població d'origen estranger hi ha jugat doncs un paper determinant. No es pot fer una aproximació purament formal al fenomen doncs s'ha de tenir en compte les naturalitzacions i la nacionalitat del pare. No obstant, el saldo demogràfic natural explica menys del 20 % del creixement de la població.

Les estadístiques espanyoles distingeixen les migracions interiors (d'una regió a una altra) i les exteriors (relacions entre Espanya i les seves regions i l'estranger). Provenents de la resta d'Espanya, les entrades a Catalunya en el 2016 (suma de dos semestres) han estat de 39.305 persones¹¹ mentre que 35.998 persones han deixat Catalunya vers una altra regió d'Espanya. El saldo migratori intern és doncs de 3.307 persones. Aquest saldo migratori està compost de 1.934 espanyols¹²; però només 1.321 són nascuts a Espanya¹³. Això és testimoni de la importància del procés de naturalització. El saldo està constituït per estrangers que venen d'altres regions d'Espanya. Les variacions entre el primer i el segon semestre mostren una forta represa de la migració interior d'immigrants que venen d'Àfrica. La contribució d'aquest saldo migratori intern és doncs de l'ordre del 10%.

La gran majoria del creixement de població prové doncs del saldo migratori exterior. En el 2016, es compten 95.446 migrants que venen directament de l'estranger, dels quals 11.072 espanyols i 84.374 estrangers. Pel costat de l'emigració, es compten 71.015 persones de les quals 16.414 espanyols i 54.581 estrangers. El saldo migratori exterior és positiu pels estrangers (29.793) i negatiu pels espanyols (-5.342). Aquest darrer saldo no es compensa per l'entrada d'espanyols venint d'altres regions.

---

7 Nacimientos por comunidades y ciudades autónomas de residencia de la madre, mes y sexo. <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e301/provi/l0/&file=01005.px>

8 Nacimientos de madre extranjera por comunidades y ciudades autónomas de residencia de la madre y mes. <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e301/provi/l0/&file=01006.px>

9 Nacimientos de madre extranjera por comunidades y ciudades autónomas de residencia de la madre y mes. <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e301/provi/l0/&file=01006.px>

10 Defunciones de extranjeros por comunidad autónoma de residencia del fallecido y mes. <http://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e301/provi//l0/&file=02004.px>

11 Flujo de migración interautonómica por semestre, comunidad autónoma de origen y destino, sexo. <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=24439>

12 Saldo migratorio interautonómico por semestre, comunidad autónoma y nacionalidad, <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=24445>

13 Saldo migratorio interautonómico por semestre, comunidad autónoma y país de nacimiento <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=24446>

En conclusió, el creixement de població i la compensació de les sortides s'obté només per l'arribada o la presència de població estrangera. El pes de l'irredemptisme en el separatisme català és doncs secundari i aquest aspecte tan sols pot reduir-se a la vista de les evolucions demogràfiques; la dimensió econòmica i social hi és doncs determinant. D'altra banda, més enllà de la propaganda separatista, es pot també pensar que el control de la immigració sigui un aspecte del proteccionisme que porta el moviment independentista.

No és només en els clips dels independentistes que es pot veure asiàtics o sudamericans declarar-se partidaris del « Si » a l'independència. El que creuen realment és que aquest territori viurà millor si adquireix la seva independència. Naturalment, la baixa dels salaris que va seguir a la crisi de 2008 – i sobre la qual reposa en part el dit “miracle espanyol” – la taxa d'atur elevada, els retalls pressupostaris en educació i salut, els desnonaments, no són mai evocats. Excepte per l'extrema esquerra, però la qual, pel seu suport al govern català, juga a la utilitat i no clarifica en absolut la situació, hi tornarem. Madrid! heus aquí el mot clau, el mot espantall que pretén federar l'esperit de les diferents components de la societat catalana vers la independència. Madrid! És culpa de Madrid si no ens beneficiem d'un millor rendiment de les nostres inversions i dels nostres esforços! Madrid! és el principal obstacle al nostre alliberament.

No obstant, el projecte independentista no és absolutament homogeni segons les classes considerades i les diferents fraccions de la burgesia local i de les classes mitjanes.

Com arreu, la classe capitalista ha de fer front a una situació difícil produïda pel reequilibri de les relacions de força internacionals i les conseqüències de la crisi de 2008.

Les noves divisions internacionals del treball que s'han implantat després de la fi de la guerra freda (guanyada per l'occident capitalista), l'emergència de nacions capitalistes concurrents, els efectes de les crisis de sobreproducció i en particular de la darrera, la més greu després de 1929, engendren un declivi relatiu de les velles nacions capitalistes al mercat mundial. Elles han intentat, a força d'endeutament, limitar la lluita de classes i mantenir el seu lloc en el concert de les nacions, però han de baixar el pavelló en part. La gran burgesia ha triat des de fa temps sobre qui havia de carregar-se el cost d'aquest declivi relatiu: les classes mitjanes, el proletariat, la petita burgesia, tot vetllant perquè el creixement de les desigualtats que n'és la conseqüència no provoqués reaccions explosives.

Se'n segueix que existeix una tensió creixent entre la burgesia lliurecanvista i la proteccionista i els partits que les representen políticament. Aquest fenomen, si es tradueix a Catalunya per una tendència independentista, travessa la major part dels països d'Europa via els partits sobiranistes¹⁴. Al Regne Unit, i en certa mesura als Estats Units, són les tendències proteccionistes les que s'han emportat les eleccions.

Lliurecanvisme i proteccionisme són en oposició dialèctica. En la recerca del màxim de plusvàlua (que és, recordem-ho, l'objectiu exclusiu de la producció capitalista), uns insisteixen –amb la busca dels preus més baixos, el preus del mercat mundial- sobre la baixa del valor de la força de treball i posant doncs l'accent sobre la *taxa* de la plusvàlua. Els altres, desitjosos de l'existència del màxim nombre de proletaris a explotar per permetre l'acumulació del capital així com el manteniment de la classe capitalista i de les classes mitjanes modernes, posen per davant la *massa* de la plusvàlua. Són reunits en aquest moviment per aquesta fracció de les classes mitjanes que viuen de la renda donada per l'estat i pels qui el creixement del seu paper, de les seves prerrogatives, del seu camp d'activitat i d'alguna manera del seu dèficit són altres tantes penyores per mantenir i millorar la seva situació. La gran burgesia catalana, la de les grans empreses, és lliurecanvista. No ha estat mai veritablement independentista, acontentant-se amb una àmplia autonomia que li permetés fer els seus afers amb tota tranquil·litat i en interacció tan amb altres sectors de l'economia espanyola com amb l'estranger. Pro Europa i pro Euro, ella no veu cap

---

¹⁴ A França, en ocasió de les darreres fites electorals de 2017, s'ha vist en Front National (extrema dreta) i la France Insoumise (esquerra) disputar-se la influència sobre aquestes categories socials, amb gran reforç d'arguments proteccionistes.

interès en la secessió, i no és un atzar que siguin les empreses més emblemàtiques de “l’economia catalana” (els dos grans bancs que són Banc de Sabadell i la Caixa, així com la Freixenet, entre d’altres¹⁵...) que han anunciat la seva sortida de Catalunya (al menys de les seues socials) des de la proclamació dels resultats del referèndum de l’1 d’octubre.

Les organitzacions patronals com el *Foment del Treball* han pres posició clarament contra la independència.

La burgesia proteccionista, essencialment la petita burgesia i les classes mitjanes velles els mercats de les quals són locals o fronterers són al cap d’aquest moviment independentista¹⁶.

En fi, una productivitat general del treball superior a la de força nacions o d’altres regions d’Espanya, ha permès a la burgesia atorgar al proletariat d’aquesta regió una posició més elevada; tenim aquí una de les bases materials per la constitució d’una aristocràcia obrera. Les fraccions del proletariat més limitades¹⁷ políticament es deixen seduir pels partits burgesos o petit burgesos. Com a burgesia nacional, o somiant-se tal, la burgesia catalana cerca tenir una política pròpia vis-a-vis del proletariat que ella explota. Si per jocs fiscals i pressupostaris arriba a tenir, localment, més molles a distribuir per assegurar-se la pau social, és un avantatge que haurà adquirit sobre la resta de la burgesia espanyola-i europea.

---

¹⁵ Aquesta empresa ha fet després marxa enrera davant la «garantia» que representa l’aplicació de l’article 155 és a dir la posada sota tutela de Catalunya per l’estat central.

¹⁶ En el 2012, un sondeig entre la federació de petites i mitjanes empreses (PIMEC) indicava que prop de 67% dels empresaris locals eren favorables a la independència. Josep González, el director de la PIMEC estima que «després d’un període d’ajustament, una Catalunya independent podria sortir-se’n econòmicament i ser a la llarga acceptada per la Unió europea». No obstant, la Federació no ha avalat el referèndum del primer d’octubre, apelant a una solució negociada.

¹⁷ Normalment es tracta de la part menys qualificada i educada del proletariat, aquella de la qual el treball menys qualificat està més exposat a la competència internacional i a les pressions exercides sobre els salaris per la immigració.

3. Els partits en presència

Raonat o no, el sentiment d'ésser humiliat per l'estat central està fortament arrelat en la població catalana, fins al punt d'haver contribuït a radicalitzar-ne tota una franja que no era independentista al principi.

La vitalitat manifestada en el suport popular a l'organització del referèndum del 1r. d'octubre és un testimoni d'aquesta mobilització.

Si el "catalanisme" és una realitat antiga i bé arrelada sobre el territori, el suport a la independència és relativament recent i depèn de múltiples factors que és important analitzar, abans d'agitar el drap roig del nacionalisme contra el qual el proletariat hauria de, *per principi*, pronunciar-se sempre.

En primer lloc, convé subratllar que, fins al referèndum de l'1 d'octubre, l'opinió per la independència no era majoritària. Una àmplia meitat dels sondeigs catalans o no, es declaraven contra segons un espectre que anava, en funció de les pertinences polítiques, de la franca hostilitat a la indiferència, matisada d'inquietud.

Més enllà de l'argument econòmic exposat, sobre què es recolza el sentiment independentista? Se superposen diversos factors, que fan l'avaluació de la situació i la presa de posició molt complexes.

D'entrada existeix un sentiment anticentralista històricament arrelat en la lluita històrica entre les corones d'Aragó i de Castella i Catalunya. Com s'ha dit, "Madrid", capital de l'estat central, i les seves institucions (Parlament, govern, la cort...) cristallisa els ressentiments.

Però sobre aquest teló de fons, permanent, es dibuixa també la crítica al govern actual, en mans d'una dreta dura sota l'ègida del Partit Popular (PP), els orígens franquistes del qual (via l'Aliança Popular dels anys 1970) en fa un govern particularment repressiu i antisocial (vegeu les lleis contra la llibertat d'expressió votades en el 2014¹⁸, les mesures d'austeritat i retalls pressupostaris draconians menats aquests anys darrers); per això tot un sector "d'esquerra" a Catalunya suma el ressentiment anti estat central a la lluita contra el govern actual (savent que el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) per la seva banda dona suport total a la visió centralista del PP, així com la branca socialista local, el PSC). Totalment crispat sobre la qüestió de la unitat nacional, el govern central no ha fet la mínima temptativa de conciliació i, pel contrari, ha fet actuar de manera brutal la Guàrdia Civil i la Policia Nacional contra els electors, contribuïnt, en un primer temps, a radicalitzar encara més el sentiment independentista.

Ha mobilitzat, contra el sentiment nacional català, un sentiment nacional espanyol exacerbant, que ha permès en especial a l'extrema dreta franquista, relativa discreta fins aleshores a Espanya, de situar-se obertament al carrer i en el debat públic¹⁹. Així les contramanifestacions organitzades pel poder, dins i fora de Catalunya s'han fet majoritàriament sota la bandera de la monarquia espanyola i amb una apologia oberta de la grandesa imperialista i racista de l'Espanya històrica.²⁰ És còmic veure els defensors de la dreta espanyola i catalana, així com l'escriptor peruà

---

¹⁸ La « ley de seguridad ciudadana » anomenada *ley mordaza* votada en el 2014 preveu, per exemple, fortes penes en multes i de presó pels manifestants que rodegin edificis oficials com els parlaments. Això com a continuació de les nombroses mobilitzacions socials que s'han donat en el curs del moviment dels « indignats » de 2011.

¹⁹ Les organitzacions d'extrema dreta pròpiament dites no tenen de fet necessitat d'autonomitzar-se, doncs el Partit Popular ha sabut realitzar la unió de les dretes (el que no ha fet mai fins al present a França la vella dreta gaullista amb el Front National) i que té a més relacions estretes amb les franges més reaccionàries de la societat, via l'Església i en especial l'Opus Dei.

²⁰ La festa nacional que té lloc el 12 d'octubre i commemora el « descobriment » d'Amèrica per Cristòfor Colom es diu, des de 1958 « día de la Hispanidad ». Abans es deia "día de la raza". Nombrosos pobles d'Amèrica Llatina protesten contra aquesta manifestació a la que colaboren els estats.

Mario Vargas Llosa partir en guerra contra “el nacionalisme” (català) davant una massa galvanitzada pel fervor patriòtic i la devoció a la bandera.

En segon lloc, més enllà inclús del color polític de l'equip al poder, es la forma d'estat heretada de la “transició” posfranquista (el pacte de la Moncloa de 1978) la que és criticada, havent aquesta forma esgotat visiblement la seva funció històrica i no essent ja capaç d'emmarcar més el desenvolupament econòmic i social. Aquest segon aspecte es pot expressar per la reivindicació d'una república a l'escala d'Espanya, és a dir, d'un règim que permeti més fàcilment al conjunt de la burgesia governar, per bé que aquesta reivindicació sigui de moment minoritària, aparentment. Es troba també en el moviment adreçat contra “Madrid” un eco del moviment dels indignats²¹ de 2011, que s'elevava contra le bipartidisme i l'alternança dels dos partits de govern tan corromputs l'un com l'altre, Partit Popular i PSOE²².

En fi, les motivacions i arguments dels partidaris de la independència son molt lluny de ser homogènies.

S'hi troben arrels “catalanistes” que representen tan el partit PDeCat (ex CDC, Convergència democràtica de Catalunya) una part dels dirigents del qual s'ha alineat a la posició secessionista sota la pressió d'altres sectors independentistes (ERC i la CUP principalment) com partidaris de la independència pura i dura. Aquest espectre va del centre dreta (PDeCat) a l'extrema esquerra, essent la dreta catalana per definició unionista (com el PSC, que segueix la línia del PSOE)

L'Esquerra republicana de Catalunya (ERC) és un partit de l'esquerra burgesa que ha militat sempre per la independència de Catalunya i que ha fornit les dues primeres temptatives de proclamació de la república catalana (1931 i 1934) per part del seu president Lluís Companys. L'ERC forma part de la coalició al poder després de les eleccions regionals de 2015 i té el vicepresident de l'actual Generalitat, Oriol Junqueras. L'extrema esquerra, partit de les classes mitjanes, a través de la CUP, pretén igualment defensar una dinàmica social a través de la crítica de les polítiques d'austeritat menades a Catalunya per l'equip conservador al poder. Forma no obstant una força de suport indispensable al parlament, en el marc d'un front independentista i la seva acció ha estat decisiva en la realització del referèndum de l'1 d'octubre i la posterior proclamació de la independència el 27.

D'altra banda Podemos, un partit de les classes mitjanes, i la seva branca a Catalunya (Podem), com l'alcalde de Barcelona, que ve del moviment contra els desnonaments (la PAH) són contraris a la independència encara que reconeixen el dret de la població a expressar-se per referèndum. A través d'aquesta crisi, Podemos ha revelat a més la vertadera natura del seu projecte polític; lluny de ser la “nova força alternativa” promesa després del moviment dels indignats de 2011, aquesta formació busca a tota costa la legitimitat electoral per tal d'accedir al poder en coalició amb l'esquerra clàssica, principalment el PSOE. Això l'ha portat a apropar-se als arguments centralistes sobre la unitat de la nació i a endurir la seva posició, en especial enfront de la fracció de Podem que, a Catalunya, ha acabat per recolzar el camp independentista contra la repressió. Recordem que en el 2015, Pablo Iglesias va proferir un vibrant “Viva las fuerzas armadas, viva la Guardia Civil, viva los agentes de policía de España!”

Els esdeveniments que han seguit la declaració ambigua del president de la regió Puigdemont el 10 d'octubre sobre la independència, les posicions donant llargues que el van seguir, fins la vetlla de la “proclamació” de la independència mostren bé aquestes dissensions i la fractura que es dibuixa entre un camp del compromís, que no està realment preparat per fer front les conseqüències de la ruptura amb Madrid, i els independentistes radicals i l'extrema esquerra. La fugida de Puigdemont després de l'aplicació de l'article 155 i les seves declaracions alambicades sobre un “ralentiment” del procés independentista han acabat d'ofegar l'aventura independentista en la confusió, esperant una probable recomposició del paisatge polític que surgirà de les

---

²¹ Vegeu el nostre text de 2011 www.robingoodfellow.info

²² En matèria de corrupció el partit catalanista de centre-dreta PDeCAT, que governa actualment la coalició al poder no en pot donar cap lliçó, doncs els seus dirigents històrics (De Jordi Pujol fins el penúltim President Artur Mas) han estat tots mullats en afers greus de corrupció.

eleccions programades pel 21 de desembre a Catalunya. En l'espera –a 8 de novembre- és un atac repressiu d'amplada el què s'ha portat a la pràctica amb l'empresonament de tot l'ex-executiu català.

Resta, cosa que no sempre comprenen els nostres camarades d'ultraesquerra a França, que la vinculació al territori, a la llengua, a una història, a una "identitat" pròpia és fortament arrelat en els catalans, sense que per això –fins el present- basculés la majoria a l'independentisme (que representava sobre el 15 % de les opinions al principi dels anys 2000) però que s'ha beneficiat d'una política agressiva de l'estat central que ha menat, des de 2012, nombrosos atacs per reduir l'autonomia real que posseeix Catalunya, inclús dins del marc de la constitució actual²³.

La situació actual (amb una declaració unilateral d'independència ràpidament avortada per un costat i la desposseïció del govern local per Madrid de l'altre) a finals d'octubre és el fruit d'un enfrontament de dos lògiques perfectament inconciliables i que es nodreixen una de l'altra. Pel costat independentista es tractava de forçar el destí convocant costés el què costés un referèndum els resultats del qual, encara que minoritaris, tindrien força de llei i permetrien declarar la independència. No podem analitzar aquí els detalls ni els probables errors de càlcul que han contribuït a dinamitzar aquesta lògica (per exemple, la creença en un possible suport de la burgesia europea a la causa independentista). Del costat del poder central, ha estat considerat bò restar "dins de les regles", no cedir ni una polzada a la reivindicació autonomista i fer un exemple de Catalunya. Alguns sectors del PP han fet al·lusió obertament a la situació al país basc i a una possible recentralització general de l'aparell d'estat a Espanya. L'arrest directe, abans de tot procés, de la majoria de l'executiu català i de parlamentaris és un senyal repressiu d'envergadura. El poder central mostra així a *tota* Espanya i no només als catalans que està disposat a eliminar tota manifestació, vingui d'on vingui, contrària als seus interessos. I això val també com a advertiment sense frè pel proletariat en la perspectiva de futures lluites socials.

I què hi fa el proletariat en tot això?

Com es llegirà després, no hi ha expressió autònoma i no ha pogut doncs fer prevaler les seves pròpies posicions. No hi ha mobilització particular als llocs de treball i la "vaga general" del 3 d'octubre no ha mobilitzat en els grans emplaçaments industrials. Però barris obreres sovint abstencionistes s'han mobilitzat amb motiu del referèndum, i els estibadors i treballadors del port de Barcelona han boicotejat els serveis dels dos navilis que transporten la guàrdia civil que atraquen al port. Pateixen des d'aleshores una multiplicació de controls i d'intimidacions per part de la policia.

---

²³ Un sondeig del 28 d'octubre a El País mostra que un 48% dels catalans « s'accontentarien » amb una autonomia reforçada, contra un 26% per la independència i un 19% pel manteniment de l'estatu quo al sí de l'estat espanyol.

4. Per una posició autònoma del proletariat

No desenvoluparem aquí els arguments històrics avançats per justificar una autonomia nacional de Catalunya, però molt versemblantment aquests situen Catalunya en el rang dels pobles dels quals el dret a la nació no pot ser contestat²⁴. Recordem que Engels vinculava aquesta qüestió a la més general de la forma de l'estat espanyol en el seu text de 1873: "La república a Espanya".

« En primer lloc, cal amb aquest objectiu *abolir l'exèrcit* i instal·lar una *milícia popular*. Geogràficament, Espanya està tan feliçment situada que només pot ser atacada seriosament per un sol veí, i això encara en l'estret front dels Pirineus; un front que no fa més d'una vuitena part del seu perímetre total. A més, les condicions topogràfiques són tals que presenten altres tants obstacles a la guerra de moviment de grans exèrcits com ofereixen facilitats a la guerra popular irregular²⁵. (...)

Suprimint l'exèrcit, desapareix també la raó principal per la qual reclamen principalment els catalans una organització federal de l'estat. La Catalunya revolucionària, per així dir-ho la gran barriada obrera d'Espanya ha estat, fins ara, oprimida per fortes concentracions de tropes, com Bonaparte i Thiers varen oprimir París i Lyon. És pel què els catalans han reclamat la divisió d'Espanya en estats federals amb administració autònoma. Si l'exèrcit desapareix, la principal raó d'aquesta exigència desapareix; l'autonomia podrà fonamentalment obtenir-se sense la destrucció reaccionària de la unitat nacional i sense la reproducció d'una Suïssa en més gran."²⁶

La solució preconitzada per Engels no ha estat realitzada, i avui en dia el desmantellament de la unitat nacional per la constitució de petites entitats, en un sentit reaccionari doncs, és una hipòtesi contemplable. No obstant, la independència de Catalunya plantejaria en especial la qüestió de la seva coherència com a estat autònom i, més en general, la seva pertinença a Europa. Només podria constituir un estat viable en el marc d'Europa (com Eslovènia en el seu temps) el que requereix, en el marc constitucional actual, l'acord de la unanimitat dels membres, i Espanya hi oposaria el seu veto, tallant així a Catalunya la possibilitat d'una adhesió immediata. Inclús essent versemblant que Europa no deixi al costat del camí una tal estat (de moment ella ho fa tot

---

²⁴ El sentiment d'opressió per l'estat espanyol és molt antic, des de l'annexió en el 1714. I ja ben abans, Ferran II d'Aragó, el rey "catòlic", parlava dels catalans com de rebels que calia sotmetre. L'autonomia ha permès que s'expressés amb una certa llibertat el sentiment nacional català al sí de l'estat espanyol. En aquest sentit, els qüestionaments, en el 2006, de parts de l'«Estatut català» (una mena de Constitució sotmesa a la Constitució espanyola) pel PP a través del Tribunal constitucional, dominat per ell, han revifat el sentiment d'opressió. Aquests qüestionaments han estat fets sobre un text prèviament modificat pel Congrés espanyol, però aprovat per referèndum per Catalunya. Aquestes pràctiques i altres mesures o declaracions fetes pel PP per hispanitzar Catalunya han atiat fortament el sentiment independentista. Per exemple, el PP ha declarat que les escoles catalanes discriminaven l'espanyol i que calia prendre mesures. Es tracta d'acusacions sense fonament, doncs tots els catalans aprenen l'espanyol i el parlen perfectament. És més aviat l'aprenentatge del català el que no està generalitzat, començant pel centre de formació d'un dels grans estandarts de la burgesia per no dir de l'imperialista català: el Futbol Club Barcelona. En aquesta escola, la Masia, l'ensenyament es fa en espanyol, de manera que hi ha jugadors que, havent seguit aquesta escola de ben joves, no saben parlar català, quan són membres d'una icona del catalanisme.

²⁵ Certament, a l'època d'Engels, la guerra aèria n'existia. Però també sabem que les ofensives aèries totes soles són insuficients per guanyar un conflicte, sense el desplegament de tropes al sòl.

²⁶ <https://defensedumarxisme.wordpress.com/2015/11/12/marx-engels-et-la-republique-democratique-le-cas-francais/>

per impedir la l'indpendència²⁷), inclús si, com ho ha fet Montenegro, la utilització unilateral de l'euro és una possibilitat, aquesta independència no es farà sense enormes perturbacions (deslocalitzacions de seus, qüestió del deute, tria de moneda i risc de devaluació, burocràcia suplementària, limitació del mercat espanyol i europeu, finançament de les jubilacions dels espanyols que han deixat Catalunya després d'haver-hi treballat,...)

La posició d'un partit proletari sobre aquesta qüestió avui dia (com a Escòcia, Flandes...) hauria de situar-se d'entrada al nivell europeu, adoptant la consigna general dels *Estats Units socialistes d'Europa*. Dit altrament, proposar una perspectiva "per dalt" que eviti, via la fragmentació dels estats, igualment la fragmentació de la lluita de classes.

Més ençà d'aquesta perspectiva purament proletària, existeix també una possibilitat d'obertura d'un curs burgès vers una major unificació europea, que contribuiria a desbrossar, unificant cada cop més el territori europeu, els obstacles nacionals per la unificació del proletariat. Els moviments socialistes petit burgesos dirigits per les classes mitjanes a Grècia (Tziriza), a Espanya (Podemos), a França (Nuit debout), no han pogut oferir mai una perspectiva que depassi el marc nacional, mentre que aquests moviments espontàniament tendeixen a aquest depassament. Això hauria de passar per la reivindicació d'una Assemblea constituent europea, encarregada de definir la forma política d'una república democràtica europea. És al sí d'aquest combat que le partit proletari faria sentir la seva pròpia reivindicació d'una república socialista sota la forma dels Estats Units socialistes d'Europa. Quan Trotsky ho proposava les bases materials de tal estat podien semblar artificials. Actualment, la burgesia lliurecanvista europea ha posat tímidament però realment les primeres pedres d'un edifici que qüestiona el marc nacional instaurat contra la feudalitat, és un fet considerable. Mentre que aquesta mateixa burgesia il·luminada crida als Estats Units d'Europa per fer-ne un pol imperialista conseqüent i per fer front a les tendències proteccionistes i nacionalistes d'altres fraccions de la burgesia, el proletariat, reduït a ser només l'extrema esquerra de la democràcia, només pot sostenir una perspectiva radical, tot cridant a una assemblea constituent europea.

A falta d'això, i restant en l'estricta marc immediat de la qüestió catalana, el partit proletari hauria de:

- En el marc del reconeixement del dret dels pobles a disposar de sí mateixos, defensar el dret a una consulta lliure dels habitants de Catalunya.
- A Catalunya mateix, defensar la unitat del proletariat espanyol i internacional i pronunciar-se contra tota aliança, inclús no organitzacional, amb la burgesia i la petita burgesia catalana. Mostrar que la independència no canviaria estrictament res de les relacions d'explotació que oposen la burgesia nacional i local al proletariat mentre que alçaria una nova barrera entre els proletaris. Mostrar que es tracta d'un mitjà còmode per la burgesia de desviar la consciència de classe proletària vers quimeres nacionalistes amb la finalitat de tenir-la millor lligada i atacar les seves posicions socials.
- No proclamar cap suport, ni "crític" al govern, sigui quin sigui, sortit de la proclamació de la independència del 27 d'octubre.
- Reclamar la destitució de Felip VI, l'aboció immediata de la monarquia i la proclamació de la república
- Reclamar la creació d'una assemblea constituent per elaborar les formes d'aquesta república (unitària, federal...)
- Inscriure aquesta reivindicació en la més general dels *Estats Units socialistes d'Europa*, única entitat política capaç d'assegurar realment als pobles que ho desitgin el respecte de la seva llengua, de la seva cultura...

---

²⁷ I el govern francès en particular. Està tan més oposat a aquesta independència quan que el tractat dels Pirineus va partir Catalunya entre Espanya i França. La independència de Catalunya espanyola revifaria el sentiment nacional dels catalans francesos i altres (bascos, etc.).

- Demanar l'armement el proletariat i l'abrogació de totes les lleis lliberticides, l'alliberament dels presos polítics.
- Defensar, encara i sempre, l'autonomia del proletariat i la lluita contra la seva pròpia burgesia

L'exacerbació pels dos costats de sentiments nacionalistes només pot perjudicar la unitat del proletariat i frenar el desenvolupament d'una lluita de classe que, de Sevilla a Bilbao, d'Oviedo a Múrcia, de Jaén a Girona, de Madrid a Barcelona, hauria d'atacar les polítiques d'austeritat menades per la classe capitalista espanyola i els seus representants polítics, tan a nivell nacional (PP, PSOE, Ciudadanos) com local (PDeCat, PP, PSC) desenvolupar les reivindicacions sobre els salaris, les condicions de treball, contra la repressió, en una dinàmica que podria menar a un veritable qüestionament de l'ordre capitalista.

Això suposa, a Espanya com a arreu, que el proletariat pugui autonomitzar-se i lluitar pel seu propi programa, sense cap fidelitat a qualsevol tipus d'expressió burgesa o reformista, refusant tots els falsos amics i els esquers que només poden sotmetre'l als diktats de la burgesia, sigui quina sigui la bandera darrera la qual s'amaga aquesta darrera.